

Aliter autem vobis placet.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Quem ad modum quis ambulet, sedeat, qui ductus oris, qui vultus in quoque sit? Quod enim vituperabile est per se ipsum, id eo ipso vitium nominatum puto, vel etiam a vitio dictum vituperari. Hoc enim identidem dicitis, non intellegere nos quam dicatis voluptatem. Hic Speusippus, hic Xenocrates, hic eius auditor Polemo, cuius illa ipsa sessio fuit, quam videmus. Pungunt quasi aculeis interrogatiunculis angustis, quibus etiam qui assentiuntur nihil commutantur animo et idem abeunt, qui venerant. Duo Reges: constructio interrete. Honestum igitur id intellegimus, quod tale est, ut detracta omni utilitate sine ullis praemiis fructibusve per se ipsum possit iure laudari. Saepe ab Aristotele, a Theophrasto mirabiliter est laudata per se ipsa rerum scientia; Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur sine explicatione naturae intellegi potest. Si quicquam extra virtutem habeatur in bonis.

Sed nimis multa.

Quae iam oratio non a philosopho aliquo, sed a censore opprimenda est. Bonum negas esse divitias, praeposui tum esse dicis? Quid ei reliquisti, nisi te, quoquo modo loqueretur, intellegere, quid diceret? Si in ipso corpore multa voluptati praeponenda sunt, ut vires, validudo, velocitas, pulchritudo, quid tandem in animis censes? Ergo adhuc, quantum equidem intellego, causa non videtur fuisse mutandi nominis. Tubulo putas dicere? Equidem etiam Epicurum, in physicis quidem, Democriteum puto. In schola desinis. Quae enim dici Latine posse non arbitrabar, ea dicta sunt a te verbis aptis nec minus plane quam dicuntur a Graecis. Nunc dicam de voluptate, nihil scilicet novi, ea tamen, quae te ipsum probaturum esse confidam. Tollitur beneficium, tollitur gratia, quae sunt vincla concordiae. Quod autem satis est, eo quicquid accessit, nimium est; Nec tamen ullo modo summum pecudis bonum et hominis idem mihi videri potest. Sed erat aequius Triarium aliquid de dissensione nostra iudicare.

Satisne vobis videor pro meo iure in vestris auribus commentatus? Nam neque virtute retinetur ille in vita, nec iis, qui sine virtute sunt, mors est oppetenda. Videmusne ut pueri ne verberibus quidem a contemplandis rebus perquirendisque deterreantur? Atqui perspicuum est hominem e corpore animoque constare, cum primae sint animi partes, secundae corporis. An id exploratum cuiquam potest esse, quo modo se hoc habiturum sit corpus, non dico ad annum, sed ad vesperum? Sin dicit obscurari quaedam nec apparere, quia valde parva sint, nos quoque concedimus; Huic mori optimum esse propter desperationem sapientiae, illi propter spem vivere. Amicitiae vero locus ubi esse potest aut quis amicus esse cuiquam, quem non ipsum amet propter ipsum? Quaesita enim virtus est, non quae relinqueret naturam, sed quae tueretur.

Sin dicit obscurari quaedam nec apparere, quia valde parva sint, nos quoque concedimus; Eadem nunc mea adversum te oratio est. Cuius similitudine perspecta in formarum specie ac dignitate transitum est ad honestatem dictorum atque factorum. Hoc autem tempore, etsi multa in omni parte Athenarum sunt in ipsis locis indicia summorum virorum, tamen ego illa moveor exhedra. Tum Piso: Atqui, Cicero, inquit, ista studia, si ad imitandos summos viros spectant, ingeniosorum sunt; Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur sine explicatione naturae intellegi potest. Sunt autem, qui dicant foedus esse quoddam sapientium, ut ne minus amicos quam se ipsos diligant. Quod cum ita sit, perspicuum est omnis rectas res atque laudabilis eo referri, ut cum voluptate vivatur. Quis enim est, qui non videat haec esse in natura rerum tria?

Omnium enim rerum principia parva sunt, sed suis progressionibus usa augentur nec sine causa;

Quare attendo te studiose et, quaecumque rebus iis, de quibus hic sermo est, nomina inponis, memoriae mando; Cuius quidem, quoniam Stoicus fuit, sententia condemnata mihi videtur esse inanitas ista verborum. Facile pateremur, qui etiam nunc agendi aliquid discendique causa prope contra naturam vā-gillas suscipere soleamus. Cum id quoque, ut cupiebat, audivisset, evelli iussit eam, qua erat transfixus, hastam. Quo studio Aristophanem putamus aetatem in litteris duxisse? Nunc dicam de voluptate, nihil scilicet novi, ea tamen, quae te ipsum probaturum esse confidam. Potius inflammat, ut coercendi magis quam dedocendi esse videantur. Etiam inchoatum, ut, si iuste depositum reddere in recte factis sit, in officiis ponatur depositum reddere; Facit enim ille duo seiuncta ultima bonorum, quae ut essent vera, coniungi debuerunt; Sic consequentibus vestris sublati prima tolluntur.

Idque testamento cavebit is, qui nobis quasi oraculum ediderit nihil post mortem ad nos pertinere? Sed vos squalidius, illorum vides quam niteat oratio. An dubium est, quin virtus ita maximam partem optineat in rebus humanis, ut reliquas obruat? USD1005 An eum discere ea mavis, quae cum plane perdidiceriti nihil sciat? Idne consensisse de Calatino plurimas gentis arbitramur, primarium populi fuisse, quod praestantissimus fuisset in conficiendis voluptatibus? Hic Speusippus, hic Xenocrates, hic eius auditor Polemo, cuius illa ipsa sessio fuit, quam videmus. Transfer idem ad modestiam vel temperantiam, quae est moderatio cupiditatum rationi oboediens. Etiam inchoatum, ut, si iuste depositum reddere in recte factis sit, in officiis ponatur depositum reddere; Res enim se praeclare habebat, et quidem in utraque parte. Atque etiam valētudinem, vires, vacuitatem doloris non propter utilitatem solum, sed etiam ipsas propter se expetemus.

His similes sunt omnes, qui virtuti student levantur vitiis, levantur erroribus, nisi forte censes Ti. Quem Tiberina descensio festo illo die tanto gaudio affecit, quanto L. Quae tamen a te agetur non melior, quam illae sunt, quas interdum optines. Quare aliud aliquod, Torquate, hominis summum bonum reperendum est, voluptatem bestiis concedamus, quibus vos de summo bono testibus uti soletis. Est autem a te semper dictum nec gaudere quemquam nisi propter corpus nec dolere. Est autem eius generis actio quoque quaedam, et quidem talis, ut ratio postulet agere aliquid et facere eorum. Quacumque enim ingredimur, in aliqua historia vestigium ponimus. Nec tamen ullo modo summum pecudis bonum et hominis idem mihi videri potest. Res tota, Torquate, non doctorum hominum, velle post mortem epulis celebrari memoriam sui nominis.

Sed tu, ut dignum est tua erga me et philosophiam voluntate ab adolescentulo suscepta, fac ut Metrodori tueare liberos. Quasi ego id curem, quid ille aiat aut neget. Tibi hoc incredibile, quod beatissimum. Quis contra in illa aetate pudorem, constantiam, bowling etiamsi sua nihil intersit, non tamen diligit? Hoc dictum in una re latissime patet, ut in omnibus factis re, non teste moveamur. Tanti autem aderant vesicae et torminum morbi, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere. Eamne rationem igitur sequere, qua tecum ipse et cum tuis utare, profiteri et in medium proferre non audeas? Piso igitur hoc modo, vir optimus tuique, ut scis, amantissimus. Quare istam quoque aggredere tractatam praesertim et ab aliis et a te ipso saepe, ut tibi deesse non possit oratio. Utrum igitur percurri omnem Epicuri disciplinam placet an de una voluptate quaeri, de qua omne certamen est? Nam si dicent ab illis has res esse tractatas, ne ipsos quidem Graecos est cur tam multos legant, quam legendi sunt. Quamquam tu hanc copiosiore etiam soles dicere. Ut etiam contendat et elaborent, si efficere possint, ut aut non appareat corporis vitium aut quam minimum appareat?

Si quicquam extra virtutem habeatur in bonis.

Iam quae corporis sunt, ea nec auctoritatem cum animi partibus, comparandam et cognitionem habent faciliorem. Cum autem progrediens confirmatur animus, agnoscit ille quidem naturae vim, sed ita, ut progredi possit longius, per se sit tantum inchoata. Nec enim figura corporis libraria nec ratio excellens ingenii humani significat ad unam hanc rem natum hominem, ut frueretur voluptatibus.

Qui ita affectus, beatum esse numquam probabis;

Sed tempus est, si videtur, et recta quidem ad me. Sed haec ab Antiocho, familiari nostro, dicuntur multo melius et fortius, quam a Stasea dicebantur. Octavium, Marci filium, familiarem meum, confici vidi, nec vero semel nec ad breve tempus, sed et saepe et plane diu. Terram, mihi crede, ea lanx et maria deprimet. Nam diligere et carum esse iucundum est propterea, quia tutiorem vitam et voluptatem plenior efficit. Satisne vobis videor pro meo iure in vestris auribus commentatus? Sic, et quidem diligentius saepiusque ista loquemur inter nos agemusque communiter. An dolor longissimus quisque miserrimus, voluptatem non optabiliorem diuturnitas facit? Hoc autem tempore, etsi multa in omni parte Athenarum sunt in ipsis locis indicia summorum virorum, tamen ego illa moveor exhedra. An vero, inquit, quisquam potest probare, quod perceptum, quod.

Primum cur ista res digna odio est, nisi quod est turpis? Quo plebiscito decreta a senatu est consuli quaestio Cn. An vero, inquit, quisquam potest probare, quod perceptum, quod. Nam cum in Graeco sermone haec ipsa quondam rerum nomina novarum * * non videbantur, quae nunc consuetudo diuturna trivit; Negat enim tenuissimo victu, id est contemptissimis escis et potionibus, minorem voluptatem percipi quam rebus exquisitissimis ad epulandum. Respondent extrema primis, media utrisque, omnia omnibus. Ita ne hoc quidem modo paria peccata sunt. Praetereo multos, in bis doctum hominem et suavem, Hieronymum, quem iam cur Peripateticum appellem nescio. Sic consequentibus vestris sublatis prima tolluntur. Nos quidem Virtutes sic natae sumus, ut tibi serviremus, P497 aliud negotii nihil habemus. Respondent extrema primis, media utrisque, omnia omnibus.

In schola desinis. Restincta enim sitis stabilitatem voluptatis habet, inquit, illa autem voluptas ipsius restinctionis in motu est. Ac tamen, ne cui loco non videatur esse responsum, pauca etiam nunc dicam ad reliquam orationem tuam. Vitiosum est enim in dividendo partem in genere numerare. Materiam vero rerum et copiam apud hos exilem, apud illos uberrimam reperiemus. Res enim concurrent contrariae.

Et si in ipsa gubernatione negligentia est navis eversa, maius est peccatum in auro quam in palea. Itaque eos id agere, ut a se dolores, morbos, debilitates repellant. An ea, quae per vinitorum antea consequebatur, per se ipsa curabit? Cur igitur easdem res, inquam, Peripateticis dicentibus verbum nullum est, quod non intellegatur? Quod ea non occurrentia fingunt, vincunt Aristonem; Aberat omnis dolor, qui si adesset, nec molliter ferret et tamen medicis plus quam philosophis uteretur. Num igitur utiliorem tibi hunc Triarium putas esse posse, quam si tua sint Puteolis granaria? Sed tamen intellego quid velit.

Quod cum ita sit, perspicuum est omnis rectas res atque laudabilis eo referri, ut cum voluptate vivatur. Scaevola tribunus volleyball plebis ferret ad plebem vellente de ea re quaeri. Semper enim ex eo, quod maximas partes continet latissimeque funditur, tota res appellatur. Sit ista in Graecorum levitate perversitas, qui maledictis insectantur eos, a quibus de veritate dissentiunt. Quis, quaeso, inquit, est, qui quid sit voluptas nesciat, aut qui, quo magis id intellegat, definitionem aliquam desideret? Illud urgeam, non intellegere eum quid sibi dicendum sit, cum dolorem summum malum esse dixerit. Fortasse id optimum, sed ubi illud: Plus semper voluptatis? Est enim tanti philosophi tamque nobilis audacter sua decreta defendere.

Et ego: Piso, inquam, si est quisquam, qui acute in causis videre soleat quae res agatur. Nihil acciderat ei, quod nollet, nisi quod anulum, quo delectabatur, in mari abiecerat. Te ipsum, dignissimum maioribus tuis, voluptasne induxit, ut adolescentulus eriperes P. Item de contrariis, a quibus ad genera formasque generum venerunt. Sed tamen enitar et, si minus multa mihi occurrent, non fugiam ista popularia.

Is cum arderet podagrae doloribus visitassetque hominem Charmides Epicureus perfamiliaris et tristis exiret, Mane, quaeso, inquit, Charmide noster; Quod enim dissolutum sit, id esse sine sensu, quod autem sine sensu sit, id nihil ad nos pertinere omnino. Sed erat aequius Triarium aliquid de dissensione nostra iudicare. Quid, cum fictas fabulas, e quibus utilitas nulla elici potest, cum voluptate legimus? Tum ego: Non mehercule, inquam, soleo temere contra Stoicos, non quo illis admodum assentiar, sed pudore impedior; Paulum, cum regem Persem captum adduceret, eodem flumine invectionis? Quod cum dixissent, ille contra. A villa enim, credo, et: Si ibi te esse scissem, ad te ipse venissem. Quod si ita sit, cur opera philosophiae sit danda nescio. Quod idem cum vestri faciant, non satis magnam tribuunt inventoribus gratiam.

Aliter enim nosmet ipsos nosse non possumus.

Piso, familiaris noster, et alia multa et hoc loco Stoicos irridebat: Quid enim? Quid tanto concursu honestissimorum studiorum, tanto virtutum comitatu, si ea nullam ad aliam rem nisi ad voluptatem conquiruntur? A mene tu? Nec tamen ille erat sapiens quis enim hoc aut quando aut ubi aut unde? Aut etiam, ut vestitum, sic sententiam habeas aliam domesticam, aliam forensem, ut in fronte ostentatio sit, intus veritas occultetur? Quia voluptatem hanc esse sentiunt omnes, quam sensus accipiens movetur et iucunditate quadam perfunditur. Hanc in motu voluptatem -sic enim has suaves et quasi dulces voluptates appellat-interdum ita extenuat, ut M. Quasi vero, inquit, perpetua oratio rhetorum solum, non etiam philosophorum sit. Quod, inquit, quamquam voluptatibus quibusdam est saepe iucundius, tamen expetitur propter voluptatem. Quid ergo aliud intellegitur nisi uti ne quae pars naturae neglegatur? Quid enim mihi potest esse optatius quam cum Catone, omnium virtutum auctore, de virtutibus disputare?

Tantum dico, magis fuisse vestrum agere Epicuri diem natalem, quam illius testamento cavere ut ageretur.

Ab hoc autem quaedam non melius quam veteres, quaedam omnino relictas. Ego autem tibi, Piso, assentior usu hoc venire, ut acrius aliquanto et attentius de claris viris locorum admonitu cogitemus. Atque ab his initiis profecti omnium virtutum et originem et progressionem persecuti sunt. Hoc ille tuus non vult omnibusque ex rebus voluptatem quasi mercedem exigit. Ex quo magnitudo quoque animi existeret, qua facile posset repugnari obsistisque fortunae, quod maximae res essent in potestate sapientis. Satis est tibi in te, satis in legibus, satis in mediocribus amicitiiis praesidii. Possumusne ergo in vita summum bonum dicere, cum id ne in cena quidem posse videamur? Is hoc melior, quam Pyrrho, quod aliquod genus appetendi dedit, deterior quam ceteri, quod penitus a natura recessit. Sed quoniam et advesperascit et mihi ad villam revertendum est, nunc quidem hactenus; Si ad corpus pertinentibus, rationes tuas te video compensare cum istis doloribus, non memoriam corpore perceptarum voluptatum;

Ut in geometria, prima si dederis, danda sunt omnia. Sic igitur in homine perfectio ista in eo potissimum, quod est optimum, id est in virtute, laudatur. Hoc autem loco tantum explicemus haec honesta, quae dico, praeterquam quod nosmet ipsos diligamus, praeterea suapte natura per se esse expetenda. Consequens enim est et post oritur, ut dixi.

Bona autem corporis huic sunt, quod posterius posui, similiora. Indicant pueri, in quibus ut in speculis natura

cernitur. Quamquam scripsit artem rhetoricam Cleanthes, Chrysippus etiam, sed sic, ut, si quis obmutescere concupierit, nihil aliud legere debeat. Nec vero alia sunt quaerenda contra Carneadeam illam sententiam. Bona autem corporis huic sunt, quod posterius posui, similia. Aliter enim explicari, quod quaeritur, non potest. Consequens enim est et post oritur, ut dixi. Utrum igitur tibi litteram videor an totas paginas commovere? Restat locus huic disputationi vel maxime necessarius de amicitia, quam, si voluptas summum sit bonum, affirmatis nullam omnino fore. Nec vero hoc oratione solum, sed multo magis vita et factis et moribus comprobavit. Quid igitur dubitamus in tota eius natura quaerere quid sit effectum? Quasi ego id curem, quid ille aiat aut neget.

Et quod est munus, quod opus sapientiae?

Quia voluptatem hanc esse sentiunt omnes, quam sensus accipiens movetur et iucunditate quadam perfunditur. Est tamen ea secundum naturam multoque nos ad se expetendam magis hortatur quam superiora omnia. Cum autem progrediens confirmatur animus, agnoscit ille quidem naturae vim, sed ita, ut progredi possit longius, per se sit tantum inchoata. Sed ut iis bonis erigimur, quae expectamus, sic laetamur iis, quae recordamur. Nec tamen ullo modo summum pecudis bonum et hominis idem mihi videri potest. Quae cum magnifice primo dici viderentur, considerata minus probabantur.